

ISSN 2091-5187

СЕРВИС

№2

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ЖУРНАЛ

2025

СЕРВИС

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ЖУРНАЛ 2025 йил, 2-сони

Муассис: Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2008 йил 31 декабрда
0561-рақам билан рўйхатга олинган.

ЎзР ОАК Риёсатининг 19.03.2017 й., 239/5-сонли қарори билан эътироф этилган

**Тахририят ижодий
жамоаси:**

Бош муҳаррир:

и.ф.д., проф. М.Э.Пўлатов

Бош муҳаррир

ўринбосари:

и.ф.н., проф. Д.Х.Асланова

Масъул котиб:

и.ф.д., проф. М.Қ.Пардаев

Муҳаррирлар:

и.ф.д., доцент Ф.А.Сафаров

PhD, доцент И.М.Пардаева

PhD, И.Ш.Эрназарова

Техник муҳаррир:

и.ф.н., проф. А.Н.Холиқулов

Корректор:

PhD, доц. С.А.Бабаназарова

Саҳифаловчи:

PhD Х.Н.Очилова

1 йилда 4 маротаба
чоп этилади.

**Ўзбекистон худудида
тарқатилади.**

Тахририят манзили:

140100, Самарқанд шаҳар,
Амир Темур кўчаси, 9-уй,

тел.: +998(66)233-28-38,
+998(97)913-74-40

факс: +998(366)231-12-53
эл.почта:

samisiservis@mail.ru

Тахририят кенгаши раиси:

М.Э.Пўлатов – Самарқанд иқтисодиёт ва сервис
институти ректори, и.ф.д., профессор

Тахририят кенгаши раиси ўринбосари:

Д.Х.Асланова – СамИСИ илмий ишлар ва
инновациялар бўйича проректори, и.ф.н., профессор

Тахрир кенгаши аъзолари:

Б.А.Бегалов – Ўзбекистон Республикаси Президенти
ҳузуридаги Статистика агентлиги директори, и.ф.д.,
профессор

М.Қ.Пардаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.К.Ғоибназаров – и.ф.д., профессор.

М.М.Мухаммедов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Д.Р.Зайналов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

О.М.Муртазаев – ТДИУ СФ директори, и.ф.д., проф.

М.Р.Болтабаев – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Р.Х.Эргашев – ҚарМИИ профессори, и.ф.д.

И.С.Тўхлиев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

К.Б.Уразов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Қ.Ж.Мирзаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.И.Исроилов – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Г.М.Шодиева – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.Абдукаримов – СамИСИ профессори, и.ф.н.

Р.Қобилов – Самарқанд вилояти ҳокими ўринбосари

С.Н.Тошназаров – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Р.Н.Нормахматов – СамИСИ профессори, т.ф.д.

А.Бектемиров – СамИСИ профессори, и.ф.д.

О.М.Пардаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

М.Т.Алимова – СамИСИ профессори, и.ф.д.

З.Дж. Адилова – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Ш.О.Қувондиқов – СамИСИ профессори в.б., иқтисод
фанлари доктори

Л.Н.Халикова – СамИСИ профессори, DSc

Ф.А.Сафаров – СамИСИ доценти, DSc

А.М.Каримова – СамИСИ профессори в.б., DSc

МУНДАРИЖА:

НАЗАРИЯ ВА МЕТОДОЛОГИЯ	
Кнарлик Карапетовна Арабян, Дилбар Хасановна Асланова, Мария Валерьевна Рубель Развитие предпринимательского мышления: опыт платформы системного развития «Бизнес созидание»	5
Мамаюнус Қаршибаевич Пардаев, Обид Мамаюнусович Пардаев Креатив иқтисодиёт индустриясининг мазмуни ва унинг назарий масалалари	10
Дилдора Собиржонова Джураева Пути повышения уровня жизни населения в Республике Узбекистан: теоретико-методологический анализ и практические рекомендации	19
G'olib Sultonmurodovich Mustafoyev, Sabina Baxtiyor qizi Xudoyberdiyeva Zamonaviy xalqaro iqtisodiy munosabatlarni shakllantiruvchi asosiy omillar	24
Аскар Хайдарович Джумаев Хулқ-атвор иқтисодиётининг қисқача мазмун-моҳияти, аҳамияти ва истиқболлари	28
Анвар Нематович Холиқулов Сервис фаолияти маданияти тушунчасининг назарий талқини	31
ИННОВАЦИЯ ВА РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ	
Комил Бахрамович Уразов, Мадина Шайманкуловна Хушмуродова Тенденции развития электронной торговли в Узбекистане	35
Dilafroz Marufovna Vofaxojayeva Tibbiyot turizmini rivojlantirishda raqamlashtirishning o'rnini	39
Наргиза Музафаровна Бабаева Инновацияларнинг Ўзбекистон иқтисодий ривожланишидаги роли	45
САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ	
Muxitdin Abduxamidovich Aynakulov Agroklasterni tashkiliy jihatdan optimallashtirish negizidagi kooperatsion aloqa usullari, yo'nalish va mexanizmlari	50
Umar Xudayberdiyev, Marifat Umarovna Xudoyberdiyeva O'zbekistonda go'sht yetishtirishdagi muammolar va ularning yechimi	53
Boburmirzo Botirovich Abduvaxobov Sutni qayta ishlash korxonalarida ta'minot zanjiri tizimining tashkiliy mexanizmini takomillashtirish	56
G'ayrat Ablaqulovich Ibragimov, Diyora O'tkir qizi Toshqulova, Shaxnoza G'ayrat qizi Ablakulova Oziq-ovqat mahsulotlari yetishtirishda suv resurslaridan foydalanishning o'rnini	60
Akhror Abdihakimovich Shermatov The importance of intellectual capital in manufacturing enterprises in the economy	64
Barno Asatullojevna Mardanova Sut mahsulotlari ta'minot zanjiri: muammolar, imkoniyatlar va yechimlar	69
Eldor Toshtemirovich Xamdorov, Shuhrat Saidahmadovich Sharifov O'zbekiston qishloq hududlarida maishiy xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish	74
ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ВА СЕРВИС	
Munavvar Farxod qizi Axrorova Samarqand viloyatida tibbiy xizmatlarni davlat-xususiy sherikchiligi asosida takomillashtirishning istiqbollari	77
Sanjar Nasriddinovich Nazarov Raqamli iqtisodiyot sharoitida aloqa-axbarotlashtirish xizmatlarini tashkiliy mexanizmini takomillashtirish	82

G‘ayrat Ablakulovich Ibragimov – TDIU Samarqand filiali dotsent, PhD

Diyora O‘tkir qizi Toshqulova –TDIU Samarqand filiali magistranti

Shaxnoza G‘ayrat qizi Ablakulova –TDIU Samarqand filiali talabasi

OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI YETISHTIRISHDA SUV RESURSLARIDAN FOYDALANISHNING O‘RNI

Annotatsiya. Maqolada Quyi Amudaryo iqtisodiy hududi misolida suv resurslaridan foydalanishning hozirgi holati, mavjud aholini oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta‘minlash imkoniyatlari va zaruriy suv resurslari miqdoriga talabning qondirilish imkoniyatlari o‘rganilib, tahlillar olib borilgan hamda xulosalar berilgan.

Kalit so‘zlar: suv resurslari, aholini oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta‘minlash, suv resurslariga talab, talabning qondirilishi

Kirish. Suv resurslari qishloq xo‘jaligi va oziq-ovqat xavfsizligi uchun asosiy omillardan biri hisoblanadi. Dunyo bo‘ylab yetishtiriladigan oziq-ovqat mahsulotlarining katta qismi sug‘oriladigan yerlarda o‘stiriladi. Ayniqsa, qurg‘oqchil hududlarda sug‘orish tizimlari hosildorlikni oshirishda hal qiluvchi rol o‘ynaydi. O‘zbekistonda ham dehqonchilikning barqaror rivojlanishi suv resurslaridan samarali foydalanishga bog‘liq.

XXI asrning kirib kelishi resurslar uchun kurashning avj olishiga olib keldi. Qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishini tashkil etishda eng zarur qayta tiklanadigan tabiiy resurslar sirasiga kiruvchi suv resurslari uchun talab muntazam o‘z muhimligini oshirmoqda. Markaziy Osiyo suv resurslarining quyi oqimida joylashgan Quyi Amudaryo iqtisodiy hududida suv resurslariga talabning qanchalar oshgani davrning o‘ta dolzarb masalasiga aylanib bormoqda.

Markaziy Osiyo mintaqasida suvdan birgalikda foydalanish masalalarini hal etish tashqi siyosatning ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylanishi kerakligini O‘zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2017-yil sentabr oyida BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasida ta‘kidlagan edi: “Umumiy suv resurslari muammosi Markaziy Osiyoda xavfsizlik va barqarorlikning kalitidir. Ishonchim komilki, suv muammosini mintaqadagi barcha davlatlarning manfaatlarini hisobga olgan holda hal qilishdan boshqa iloj yo‘q. Tinch va iqtisodiy farovon Markaziy Osiyo - bizning eng muhim maqsadimiz va asosiy vazifamizdir. O‘zbekiston muloqot, konstruktiv hamkorlik va yaxshi qo‘shnichilikni mustahkamlashda ishtirok etish tarafdori. Biz istisnosiz barcha masalalarda Markaziy Osiyo davlatlari bilan oqilona murosaga tayyormiz”¹.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Iqtisodiyotda suv resurslaridan samarali foydalanish borasidagi ilmiy tadqiqotlar yarim asr avvaldan boshlangan bo‘lib, Y.G‘ulomov, H.Stuart Burness, James P Quirk; Edward F. Renshaw; Gisser, Micha; Werner, Michael kabi olimlarning tadqiqotlari ishlari asosan suv resurslaridan foydalanish huquqi masalalariga bag‘ishlangan. Ko‘pchilik Darrell Krulce & James A. Roumasset & Tom Wilson; Chakravorty, Ujjayant & Umetsu, Chieko kabi tadqiqotchilarning ilmiy ishlarida suv resurslarining turli manbalaridan birgalikda foydalanish masalalari ko‘rib chiqilgan. Biroq bu tadqiqotchilar ishlarda suvdan iste‘molchilarining farqlanishi, suvdan samarali foydalanganlarni rag‘batlantirish orqali eng muhim masala, suvning eng maqbul tariflarini o‘rganish tadqiqotlar tizimidan tashqarida bo‘lgan.

Yangi asrning kirishi bilan suv resurslari taqchilligining muntazam oshib borishi natijasida mamlakatimiz olimlari tomonidan suv resurslaridan samarali foydalanish borasidagi I.Abdullayev, Sh.Rakhmatullayev, M.A.Ibragimov, M.M.Matkarimov, Z.Karayev, O‘.P.Umurzoqov, I.L.Abduraximov, D.K.Jumamuratov, Z.S.Shoxo‘jayeva, U.R.Sangirova, Sh.T.Hasanov, S.Umarov, AA.Tadjiyev, B.Sultonov kabi tadqiqotchilarning ishlari ko‘payishiga olib keldi.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur maqolani tayyorlash davomida tadqiqot materiallari, milliy va xorijiy tadqiqotchilar ilmiy ishlar natijalari, shuningdek Qishloq xo‘jaligi vazirligi, Milliy statistika qo‘mitasi, FAO ma‘lumotlaridan foydalanildi. Asosiy materiallar statistik ma‘lumotlar asosida to‘planib, mavjud dasturiy ta‘minotlar asosida tahlil etildi. Olingan ilmiy xulosalar ilmiy tadqiqot natijalariga asoslangan.

Tahlil va natijalar. Qishloq xo‘jaligidagi suv resurslarining yetarli emasligi hosildorlik-

¹ Mirziyoyev Sh.M. 2017-yil sentabr oyida BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasida so‘zlagan nutqi. www.president.uz

ning kamayishiga, oziq-ovqat ta’minotining yomonlashishiga va narxlarning oshishiga olib kelishi mumkin.

Hozirgi kunda suv tanqisligi dunyo miqyosida jiddiy muammoga aylanib bormoqda. Suv yetishmovchiligi quyidagi oqibatlariga olib kelishi mumkin:

- Hosildorlikning pasayishi – suv yetarli bo’lmasa, ekinlar yaxshi rivojlanmaydi va hosil kamayadi.
- Oziq-ovqat narxlarining oshishi – suv tanqisligi natijasida ishlab chiqarish kamayadi va mahsulotlar narxi oshadi.
- Ekologik muammolar – noto’g’ri sug’orish natijasida yerlarning sho’rlanishi va degradatsiyasi kuzatiladi.

O’zbekistonda suv resurslari cheklanganligi sababli, ularni oqilona boshqarish va tejash oziq-ovqat ishlab chiqarish barqarorligini ta’minlash uchun muhimdir.

Hozirgi davrda (2024-yil yakunlari bo’yicha) Quyi Amudaryo iqtisodiy hududida 4062,1 ming aholi yashab kelmoqda (1-jadval).

1-jadval ma’lumotlaridan ko’rinib turibdiki, Quyi Amudaryo iqtisodiy hududida 2024-yilda aholi soni 4062,1 ming kishini tashkil etib, 2022-yilga nisbatan 127,8 ming kishi yoki 3,2%ga oshgan. Aholi soni o’sishi Qoraqalpog’iston Respublikasida nisbatan yuqori bo’lib, 2022-yilda 1958,1 ming kishi yashagan bo’lsa, 2024-yilga kelib 2032,4 ming kishiga yetgan, natijada aholi soni 74,3 ming kishiga yoki 3,8%ga oshgan. Bu davrda Xorazm viloyati aholisi 53,5 ming kishiga yoki 2,7%ga oshgan.

1-jadval

Quyi Amudaryo iqtisodiy hududida mavjud aholi dinamikasining o’zgarishi*

№	Ko’rsatkichlar	O’lchov birligi	Yillar			2024 yilda 2022 yilga nisbatan o’zgarish	
			2022	2023	2024	Miqdoriy, +/-	Nisbiy, %
1	Quyi Amudaryo hududi	ming kishi	3934,3	3998,3	4062,1	127,8	103,2
-	Xorazm viloyati	ming kishi	1976,2	2002,7	2029,7	53,5	102,7
-	Qoraqalpog’iston Respublikasi	ming kishi	1958,1	1995,6	2032,4	74,3	103,8

*Manba: O’zbekiston Respublikasi Milliy Statistika Qo’mitasi ma’lumotlari

Quyi Amudaryo iqtisodiy hududi aholisi uchun oziq-ovqat mahsulotlari yetishtirish uchun, avvalo o’rtacha bir kishining yillik oziq-ovqat iste’moli mahsulotlar bo’yicha hisoblanadi (O’zbekiston Respublikasi Milliy Statistika Qo’mitasi va FAO ma’lumotlariga asosan) aniqlandi (2-jadval).

2-jadval

Quyi Amudaryo iqtisodiy hududi aholisi uchun zaruriy oziq-ovqat mahsulotlari hajmi hisob-kitobi*

№	Mahsulot turi	1 kishi uchun yillik iste’mol (kg)	Zaruriy oziq-ovqat miqdori (ming tonna)
1	Bug’doy (non, un, makaron)	180	731,2
2	Go’sht (mol, qo’y, parranda)	50	203,1
3	Sut va sut mahsulotlari	250	1015,5
4	Sabzavot va poliz mahsulotlari	150	609,3
5	Meva va rezavorlar	50	203,1
6	Kartoshka	50	203,1
7	Dukkakli ekinlar	10	40,6
8	O’simlik yog’i	15	60,9
9	Shakar	20	81,2

*Manba: O’zbekiston Respublikasi Milliy Statistika Qo’mitasi va FAO ma’lumotlari asosida

2-jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, Quyi Amudaryo iqtisodiy hududining 4062,1 ming kishilik aholisi uchun 731,2 min tonna bug'doy, 203,1 ming tonna go'sht, 1015,5 ming tonna sut va sut mahsulotlari, 609,3 ming tonna Sabzavot va poliz mahsulotlari, 203,1 ming tonna Meva va rezavorlar, 203,1 ming tonna Kartoshka, 40,6 ming tonna Dukkakli ekinlar, 60,9 ming tonna O'simlik yog'i, 81,2 ming tonna Shakar zarur bo'ladi.

Har bir mahsulot uchun o'rtacha hosildorlik va suv sarfi hisoblanib, shu orqali zaruriy suv hajmi hisoblandi (3-jadval).

3-jadval

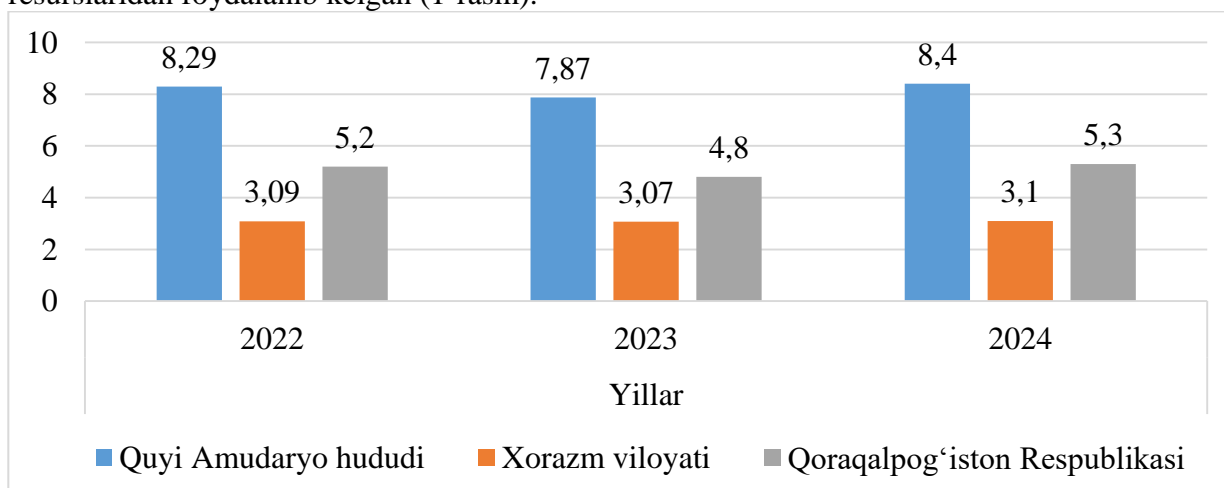
Quyi Amudaryo iqtisodiy hududida oziq-ovqat mahsulotlari yetishtirish uchun zaruriy suv resurslari hisob-kitobi*

№	Mahsulot	O'rtacha hosildorlik (t/ga)	Kerakli yer maydoni (ming ga)	1 tonna uchun suv iste'moli (m ³)	Jami suv iste'moli (mlrd m ³)
1	Bug'doy	4	182,8	1 500	1,10
2	Go'sht (mol, qo'y, parranda)			15 000 (1 kg go'sht)	3,05
3	Sut			1 020 (1 litr)	1,04
4	Sabzavot	25	24	500	0,30
5	Meva	10	20	1 500	0,30
6	Kartoshka	20	10	800	0,16
7	Dukkaklilar	3	13	2 000	0,08
8	Yog'-o'simlik ekinlari	2	30	3 500	0,21
9	Shakarqamish/qand lavlagi	50	2	1 500	0,12
	Jami	x	281,8	x	6,4

*Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy Statistika Qo'mitasi va FAO ma'lumotlari asosida

3-jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, Quyi Amudaryo iqtisodiy hududida oziq-ovqat mahsulotlari yetishtirish uchun jami yer maydoni kamida 281,8 ming ga, jami suv resurslari 6,4 mlrd m³ni tashkil etadi.

Quyi Amudaryo iqtisodiy hududi 2022-2024-yillar davomida 8,29-8,4 mlrd m³ suv resurslaridan foydalanib kelgan (1-rasm).

1-rasm. Quyi Amudaryo iqtisodiy hududida suv resurslaridan foydalanish holati¹

1-rasm ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilda Xorazm viloyatida 3,1 mlrd m³, Qoraqalpog'iston Respublikasida 5,3 mlrd m³ suv resurslaridan foydalanilgan. Bu ma'lumotlar Quyi Amudaryo iqtisodiy hududida suv resurslari miqdori oziq-ovqat resurslari yetishtirish uchun yetarli ekanligini ko'rsatadi.

¹ Manba: Quyi Amudaryo irrigatsiya tizimlari hududiy boshqarmasi ma'lumotlari

Oziq-ovqat mahsulotlarini yetishtirishda suv resurslaridan samarali foydalanish uchun quyidagi texnologiyalar joriy etilmoqda:

- Tomchilatib sug‘orish – suvning bevosita o‘simlik ildiziga yetkazilishini ta‘minlaydi va ortiqcha isrofgarchilikni kamaytiradi.
- Yomg‘irlatib sug‘orish – suvni sun‘iy yomg‘ir shaklida taqsimlash orqali suv sarfini optimallashtiradi.
- Aqlli irrigatsiya tizimlari – sensorlar va sun‘iy intellekt yordamida ekinlarning suvga bo‘lgan ehtiyojini aniq belgilaydi va avtomatik sug‘orish rejimini ishlab chiqadi.

Ushbu texnologiyalar suv sarfini kamaytirib, qishloq xo‘jaligi mahsuldorligini oshirishga yordam beradi.

Hududdagi suv ta‘minotini yaxshilash maqsadida Tuyamo‘yin suv ombori qurilgan bo‘lib, uning sig‘imi 8,6 milliard kub metrni tashkil etadi.

Suv tanqisligi tobora kuchayayotgan bugungi zamonda mamlakatimizda uni qadrlash, tejab foydalanishga alohida e‘tibor qaratilmoqda. So‘nggi yillarda 472 ming gektar yer tomchilatib va 48 ming gektari yomg‘irlatib sug‘orishga o‘tkazildi, 97 ming gektarda boshqa suv tejavchi texnologiyalar joriy qilindi. 649 ming gektar yer lazerli tekislandi.

Shunday chora-tadbirlar natijasida birgina 2023-yilda 2 milliard kub metr suv tejalgan. Misol uchun, bu Buxoro viloyatining bir yillik suv sarfiga tengdir.

Xulosa va takliflar. O‘zbekistonda oziq-ovqat mahsulotlarini yetishtirishni yanada samarali qilish uchun quyidagi yo‘nalishlarga e‘tibor qaratish zarur:

- Suv tejavchi texnologiyalarni keng joriy etish – zamonaviy sug‘orish tizimlarini qo‘llash orqali suv isrofini kamaytirish.
- Fermerlarni suvdan samarali foydalanish bo‘yicha o‘qitish – suvni tejash bo‘yicha ilg‘or tajribalarni o‘rgatish.
- Suv resurslarini boshqarishning raqamli tizimlarini rivojlantirish – sun‘iy intellekt va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari yordamida suv taqsimotini optimallashtirish.

Quyida Amudaryo iqtisodiy hududining suv resurslari asosan Amudaryo daryosiga bog‘liq bo‘lib, uning suv oqimi va taqsimoti mintaqadagi suv ta‘minotiga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi.

Oziq-ovqat mahsulotlari yetishtirishda suv resurslari hal qiluvchi ahamiyatga ega. U nafaqat hosildorlikni ta‘minlaydi, balki oziq-ovqat xavfsizligini ham kafolatlaydi. Suv tanqisligi sharoitida samarali boshqaruv va ilg‘or texnologiyalarni joriy etish O‘zbekiston qishloq xo‘jaligining barqaror rivojlanishi uchun muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Mirziyoyev Sh.M. 2017-yil sentabr oyida BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasida so‘zlagan nutqi. www.president.uz
2. Ibragimov Gayrat Ablakulovich, Tursunov Ozod Matlubovich, Shukurova Nilufar Qahramonovna. "How food security will influence to the economic security of the country." *The Journal of Economics, Finance and Innovation* 1.4 (2023): 38-46.
3. Ibragimov Gayrat Ablakulovich. "The impact of agricultural services on farm profits." *SAARJ Journal on Banking & Insurance Research* 10.1 (2021): 19-24.
4. Ibragimov Gayrat Ablakulovich. *Consulting Services in Uzbekistan Agriculture //Regional economic cooperation in Central Asia: Agricultural production and trade.* 24-26 November 2014. Halle (Saale) |Germany.
5. Ibragimov Gayrat, Murtazaev Olim, Rakhmonov Davlat. *Klaster tizimining qishloq xo‘jaligi samaradorligiga ta‘siri//Agroiqtisodiyot. –Toshkent, 2020. -№1. -20-23 b.*
6. Kurramov Ortiqjon Kayumovich, Ibragimov Gayrat Ablakulovich, Tursunov Ozod Matlubovich. *Role of using global network in sphere of service and tourism//Trends in Economics and Management for 21th Century: inter. conf. 2012 20th-22nd September. – Brno, Czech Republic, 2012. –pp-202-203.*
7. Mamasoliev Sodikjon Avazalievich, Ibragimov Gayrat Ablakulovich, Murtazaev Olim, Ganiev Ibragim Mamadievich, Mariusz Maciejczak. *Production capacity and financial results of an enterprise from the grain industry in Uzbekistan //ANNALS of The Polish Association of Agricultural and Agribusiness Economists, 2013. ISSN 1508-3535. Volume 15/5-11-15 pp.*

8. Murtazaev Olim, Ibragimov Gayrat Ablaqulovich The Effectiveness of Economic Relationships and Forecasting between Farms and Agricultural Services//The Indian Journal of Economics (ISSN: 0019-5170) Issue 400. Pages 6
9. Murtazayev Olim, Ibragimov G‘ayrat Ablaqulovich, Saidmurodov Mamur Tairovich. The role of grain production is ensuring food security. The 2nd International Conference on Sustainable Regional Development in Central Asia. May 6-7, 2024. -Samarkand, 2024. -p. 1-8.
10. Quyí Amudaryo irrigatsiya tizimlari hududiy boshqarmasi
11. O‘zbekiston Respublikasi Milliy Statistika Qo‘mitasi ma’lumotlari

<p>Г.Ибрагимов, Д.Ташкулова, Ш.Аблакулова Роль водных ресурсов в производстве продовольствия</p> <p>Аннотация. В статье изучено современное состояние использования водных ресурсов, возможности обеспечения имеющегося населения продуктами питания, возможности удовлетворения спроса на необходимое количество водных ресурсов на примере Нижне-Амударьинского экономического района, проведен анализ и сформулированы выводы.</p> <p>Ключевые слова: водные ресурсы, продовольственное обеспечение, спрос на водные ресурсы, удовлетворение спроса.</p>	<p>G.Ibragimov, D.Tashqulova, Sh.Ablakulova The role of water resources in food production</p> <p>Abstract. The article studies the current state of water resources use, the possibilities of providing the existing population with food, the possibilities of satisfying the demand for the required amount of water resources using the example of the Lower Amu Darya economic region, an analysis was conducted and conclusions were drawn.</p> <p>Keywords: water resources, food security, water demand, demand satisfaction.</p>
--	--

UDK: 338.2

Akhror Abdihakimovich Shermatov – Teacher at Samarkand Institute of Economics and Service, Samarkand, Uzbekistan

THE IMPORTANCE OF INTELLECTUAL CAPITAL IN MANUFACTURING ENTERPRISES IN THE ECONOMY

<p>Abstract. This paper explores the pivotal role of intellectual capital in enhancing the competitiveness and efficiency of manufacturing enterprises. It emphasizes the development of qualified specialists as a key factor, analyzes theoretical perspectives, and highlights the significance of intellectual capital in fostering innovation, production efficiency, and sustainable economic growth in Uzbekistan's industrial sector.</p> <p>Keywords: intellectual capital, human capital, material resources, labor, consumption process, value capital, capital value.</p>

Introduction. Intellectual capital is crucial for the growth of the nation, network, and regional production, as well as for boosting its efficiency in the context of the economy's digitization. The World Bank estimates that "intellectual capital" accounts for 80% of global national wealth, with 70% of high-income industrialized nations, 58% of middle-to-high-income nations, and 41% of low-income developing nations [2]. These days, one of the key components of ensuring economic growth, enhancing the organization of business assets, and guaranteeing efficient use of the resources at hand is intellectual capital. Scientific study on the modernization and diversification of production based on intellectual capital is given particular attention in light of the world's growing economic and social integration, which aims to increase industrial production efficiency. Priorities in this context include the efficient use of the company's intellectual capital, improving the economic efficiency of the investment allocations made on it, and modernizing and improving the infrastructure required for the efficient operation of the intellectual capital in industrial enterprises based on market economy requirements. One of the primary responsibilities is the "development of human intellectual capital as a factor determining the level of competitiveness of the country in the international arena and its innovative development"[1]. In this sense, it is crucial to establish practical procedures for assessing the intense impact of intellectual capital on boosting the competitiveness and efficiency of the

ISSN 2091-5187

☞ “СЕРВИС” ☞

Журнал Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти таҳририят
бўлимида нашрга тайёрланди.

19.05.2025 йилда теришга берилди. 06.06.2025 йилда босишга рухсат этилди.
Офсет босма қоғози. Қоғоз бичими 60x84_{1/8}. “Times” гарнитураси. Офсет
босма усули. Шартли босма табағи 14,6. Ҳисоб-нашриёт
табағи 13,75. Адади 100 нусха. Буюртма № 0036А/25

Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институтининг
матбаа бўлимида чоп этилди.
Лицензия № 025316.
Реестр № Х-119112.

Манзил: Самарқанд шаҳри, Шохрух кўчаси, 60-уй.

© Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти, 2025.